

El Museu Diocesà i Comarcal de Solsona (5)

per ROSA SERRA i ROTÉS

El Berguedà és especialment ric en manifestacions artístiques medievals i més concretament pre-romàniques i romàniques. El Museu Diocesà i Comarcal de Solsona conserva molt dignament, des de la seva fundació, peces excepcionals tant d'escultura, com de pintura (mural i sobre taula), orfebreria, lip-sanoteques i peces de ferro forjat, del Berguedà, algunes de les quals són considerades obres cabdals del Patrimoni Cultural i Artístic de Catalunya.

És per la riquesa dels materials conservats i per la gran quantitat d'estudis i treballs que s'han fet sobre el tema que podem aquí ressenyar àmpliament el catàleg de les peces conservades. Davant la dificultat existent a l'hora de separar cronològicament el pre-romànic i el romànic, sobretot en estudiar les peces menys significatives, hem optat per fer una ressenya a partir dels diferents tipus de materials utilitzats car recordem que tot el que es conserva al Museu són peces de tipus decoratiu i ornamental procedents d'edificis religiosos, concretament esglésies.

Escultura Monumental

—*Relleu Figurat procedent de Sant Joan de Berga* (Núm. 238 Inventari). Datació: Mitjans s. XII-començament s. XIII.

És una peça de pedra de 22 cm d'alt que representa una cara amb trets monstruosos (ulls grossos i rodons, gruixudes celles, orelles punxegudes, nas i boca gran, etc.) fet amb traç groller i poc segur que accentua la seva monstruositat.

Probablement la peça deuria formar part d'una mènsula, amb finalitat ornamental i que té paral·lelismes amb decoracions semblants de tot el romànic català i de la resta de l'Estat Espanyol. Cal considerar la seva afiliació a l'església de St. Joan de Berga com una hipòtesi força probable car la peça va ingressar al Museu abans de l'any 1904 sense especificar el lloc concret de Berga on es va trobar.

—*Ara d'Altar de Sant Salvador de la Vedella* (Núm. 119 Inventari). Cronologia: Segles VII-VIII.

ARXIII

Encenser de Gréixer.

L'EROL/24

L'Ara és una peça de marbre (93'50 cm de llarg x 59,50 cm. d'ample x 9,50 cm de gruix) sense cap tipus d'ornamentació; té únicament unes senzilles motlures que ressegueixen el rectangle i a la vegada fan una degradació. A la part central, molt perdudes, hi ha unes inscripcions. Aquesta peça va ingressar al Museu l'any 1959 o el 1960.

Orfebreria

—*Encenser de Gréixer* (Núm. 584 Inventari). Cronologia: Segona meitat del s. XII.

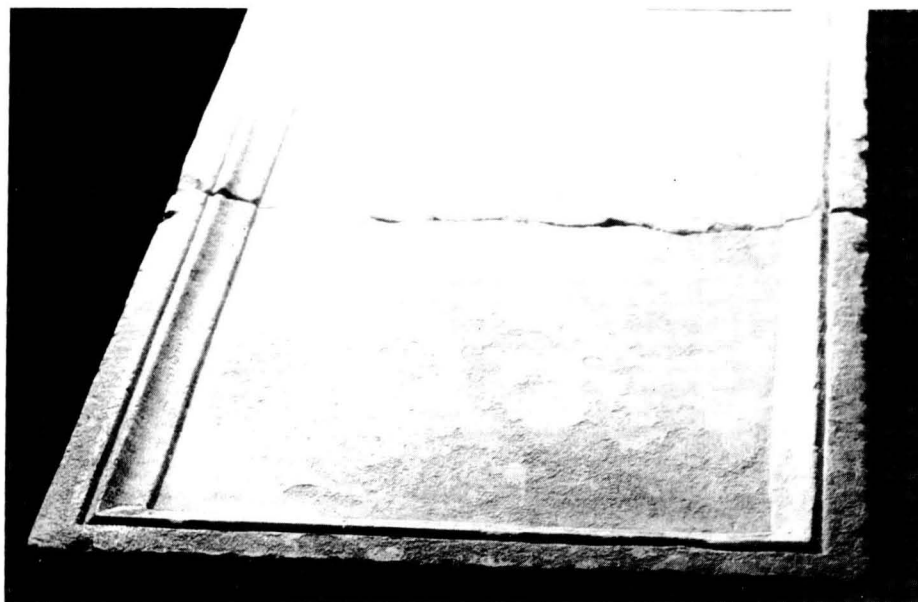
Encenser de coure (11 cm de diàmetre i 33 cm les cadenes); entra al Museu abans de l'any 1915; la part superior del braser està decorada amb un seguit de forats triangulars i la tapa és plena d'uns forats rectangulars, col·locats en filades. Les tres cadenes estan unides per anelles a una peça que té forma de fulla estilitzada.

—*Encenser de Pedret* (Núm. 585 Inventari). Cronologia: Finals del segle XII.

Aquest encenser és de formes molt semblants a les anteriorment descrites, car el braser i la tapa presenten, ambdós, decoracions de forats triangulars, amb un diàmetre de 10 cm. Sostingut per quatre llargues cadenes de 53 cm, ingressà també abans de l'any 1915.

—*Calze i Patena de la Vedella* (Núm. 579 Inventari). Cronologia: Finals s. XII o començaments s. XIII.

El calze i la patena de peltre (aliatge d'estany amb zenc i plom) foren trobats

Ara de l'altar de Sant Salvador de la Vedella.

a l'interior d'una sepultura, molt probablement d'un esclesiàstic de certa importància, car les peces fetes amb aquest material no s'utilitzaven amb finalitats litúrgiques, sinó sempre funeràries.

Ambdós, molt malmesos, són també simples; el calze és acampanat i conserva un fragment de llegenda "EITY" que fins ara no s'ha pogut completar. La patena circular conserva unes simples decoracions a base d'incisions (cercles i creu).

Lipsanoteques

—*Lipsanoteca de Pedret* (Núm. 960 Inventari). Cronologia: segle X.

Aquesta lipsanoteca és un exemplar únic al país: es tracta d'una petita ampolla de vidre (7'40 cm d'alt x 1'80 cm d'ample) de color verd i de fabricació aràbiga. Aquestes ampolles tenien la funció de conservar una petita quantitat de vi consagrat a la missa. Es conserva al Museu des de l'any 1942.

—*Lipsanoteca de Sant Quintí de Montclar* (Núm. 965 Inventari). Cronologia: segle XII.

És una peça molt senzilla de fusta, formada per un rectangle buit i tallat toscament; la tapa és una fusta adaptada que servia per cloure el forat de les relíquies amb l'ajuda d'una tela. Aquesta lipsanoteca va arribar a Solsona abans de l'any 1910.

—*Lipsanoteca de Sant Martí de Puig-reig* (Núm. 961 Inventari).

És una caixa de fusta de 20 cm de llarg, 9 cm d'alt i 8'40 d'ample que té la forma de cofre amb unes simples decoracions d'arcs semblants als que decoren absis i murs de les esglésies del primer romànic català. A l'interior es va trobar un paper amb la següent inscripció: "*Lipsanoteca procedent de l'església parroquial de Puig-reig. En 1935 fou portada al museu, a instàncies del qui subscriu, pel Rvd. Mn. Pere Cabra, ecònom. Està completament violada. Joan Santamaria.*"

Ferro forjat

—*Canelobre de Sant Vicenç de Rus* (Núm 126 Inventari). Cronologia: Finals del segle XIII.

Canelobre de ferro forjat de tres peus col·locats radialment que s'uneixen en un nus formant un fust. La part superior del fust és coronada per un conjunt de tiges que acaben en flors de lliri amb unes pues per a clavar-hi els ciris. L'interès d'aquest canelobre és que utilitza ja formes decoratives pròpies del gòtic i és per això que es tracta d'un exemplar singular i únic dins el catàleg del romànic català. Ingressà al Museu l'any 1917.

NOTES:

Aquesta sèrie monogràfica sobre el Patrimoni Artístic del Berguedà conservat al Museu Diocesà i Comarcal de Solsona no es podria realitzar sense l'excel·lent col·laboració i ajuda facilitada per aquest Museu i molt especialment pel seu director, Joaquim Calderer i Serra. Cal dir també que les fotografies publicades en l'article anterior "El Museu Diocesà i Comarcal de Solsona" varen ser facilitades pel Servei de Fotografia del Museu i que per tant és un error que lamentem haver-les atribuït a R. Viladés.

Des d'aquestes ratlles volem agrair públicament l'esmentada ajuda i recomanar especialment la visita a l'excel·lent Museu de Solsona.

BIBLIOGRAFIA

- Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. I. Arqueologia i Art Romànic*, Solsona, 1983.
Catalunya Romànica, vol. XII, *El Berguedà*. Fundació Enciclopèdia Catalana S.A., Barcelona, 1985.
Catalunya Romànica, vol. XXII, *Museu Episcopal de Vic. Museu Diocesà i Comarcal de Solsona*, Fundació Enciclopèdia Catalana, S.A., Barcelona 1986.
VIGUÉ, J. i BASTARDES, A.: *El Berguedà. Monuments de la Catalunya Romànica*, 1, Artes i Ed., Barcelona, 1980.
CAMPS i SÒRIA, J.: *Catàleg de l'Art Romànic i Gòtic del Museu Diocesà i Comarcal de Solsona* (en premsa).

Rosa Serra i Rotés

perfumeria
ondinà

COSMÈTICS
PERFUMS
ARTICLES DE REGAL
SALÓ DE BELLESA

Mn. Comellas, 7 - Ciutat, 10

Telèfon 821 19 45

BERGA